

ПРАМЕЖКАВАЯ СПРАВАЗДАЧА №2
31 жніўня - 13 верасня 2008 г.

I. РЭЗІЮМЭ

- Прыгатаванні да надыходзячых выбараў працягваюцца, а акруговыя выбарчыя камісіі (АВК) і ўчастковыя выбарчыя камісіі (УВК), па ўсёй бачнасці, выконваюць свае адміністрацыйныя абавязкі ва ўсталяваныя тэрміны.
- МНВ БДПЧ/АБСЕ падрабязна абмяркоўвала з Цэнтральнай выбарчай камісіяй (ЦВК) пытанне аб назіранні за падлікам галасоў, аднак запэўненняў у тым, што назіральнікам будзе забяспечаны паўнаважны доступ да падліку галасоў, ад ЦВК атрымана не было.
- Усе апазіцыйныя партыі і аб'яднанні, з якімі сустрэлася МНВ БДПЧ/АБСЕ, выказалі свой недавер да працэдур датэрміновага галасавання і падліку галасоў.
- З 84 вылучэнцаў у кандыдаты, атрымаўшых адмову ў рэгістрацыі, 52 падалі скаргі ў ЦВК. 8 з іх ЦВК у далейшым зарэгістравала. Яшчэ 19 абскардзілі рашэнне ЦВК аб адмове ў рэгістрацыі ў Вярхоўны суд, які адмяніў 2 з гэтых рашэнняў ЦВК. На гэты час агульная колькасць зарэгістраваных кандыдатаў, вядучых барацьбу за 110 мандатаў, складае 275 чалавек.
- Перадвыбарчая агітацыя, якая афіцыйна распачалася 28 жніўня, дагэтуль характарызувалася слабой актыўнасцю, і праходзіць у строга рэгламентаванай атмасферы. Сустрэч з кандыдатамі пакуль адбылося няшмат.
- Акруговыя камісіі былі вызначаны месцы для размяшчэння агітацыйных матэрыялаў і ўсталяваны месцы, дзе кандыдаты могуць сустракацца з выбаршчыкамі. Аднак, некаторыя кандыдаты заяўляюць, што месцы, дазволеныя для правядзення сустрэч, размешчаны нязручна для выбаршчыкаў.
- На Беларусі спісы выбаршчыкаў складаюцца па кожным выбарчым участку, пры гэтым якога-небудзь цэнтралізаванага або зводнага спісу на любым з узроўняў вышэй асобна ўзятага ўчастка не існуе. Адсутнасць цэнтралізаваных дадзеных уліку выбаршчыкаў на агульнанацыянальным

або акруговым узроўні азначае *фактычную* немагчымасць крыжаванай праверкі на прадмет выяўлення паўторных імёнаў.

- Папярэднія вынікі маніторынгу СМІ сведчаць аб тым, што асвятленне выбараў у СМІ, як на агульнанацыянальным, так і на мясцовым узроўні сканцэнтравана, ў асноўным, на працэсуальных аспектах выбарчага працэсу. Па-за пяццю хвілінамі вызначанага бясплатнага эфірнага часу інфармацыі пра кандыдатаў і кампанію практычна адсутнічала.
- 12 верасня ЦВК абвясціла, што кандыдаты, якія запісалі свае першапачатковыя перадвыбарчыя выступы, змогуць разлічваць на паўторную трансляцыю дадзеных выступаў.

II. ПАЛІТЫЧНАЕ СТАНОВІШЧА І ПЕРАДВЫБАРЧАЯ АГІТАЦЫЯ

Перадвыбарчая агітацыя афіцыйна распачалася пасля рэгістрацыі кандыдатаў (якая завяршылася 28 жніўня) і праходзіць у строга рэгламентаванай атмасферы. Гэта асабліва тычыцца асвятлення выбараў у СМІ, вырабу і распаўсюджвання агітацыйных матэрыялаў, усталявання месцаў для сустрэч з выбаршчыкамі і фінансавання перадвыбарчай кампаніі кандыдатаў.

Назіральнікі МНВ БДПЧ/АБСЕ працягваюць паведамляць, што агітацыя па Беларусі ўвогуле вядзецца з вельмі слабой актыўнасцю, а сустрэч з кандыдатамі дагэтуль адбылося няшмат. АВК былі вызначаны месцы для размяшчэння агітацыйных матэрыялаў, а таксама ўсталяваны месцы, дзе кандыдаты могуць сустракацца з выбаршчыкамі. Некаторыя кандыдаты заявілі, што дазволеныя месцы для сустрэч маюць нязручнае размяшчэнне.

Фінансавае забеспячэнне правядзення кандыдатамі перадвыбарчай кампаніі ажыццяўляецца са сродкаў дзяржаўнага бюджэту. Кандыдаты атрымоўваюць 1 750 000 беларускіх рублёў (каля 585 еўра) на выдаткі па вырабе друкаваных агітацыйных матэрыялаў. Гэтыя сродкі знаходзяцца ў распараджэнні выбарчых камісій, і кандыдаты абавязаны прад'яўляць рахункі-фактуры на свае друкаваныя агітацыйныя матэрыялы ў АВК, якія непасрэдна і аплачваюць дадзеныя рахункі-фактуры. Выбарчым кодэксам (ВК) прадугледжана і пазабюджэтнае фінансаванне кампаніі. Разам з тым, любыя пазабюджэтныя сродкі, атрыманыя кандыдатам, падлягаюць перадачы ў АВК і наступнаму пераразмеркаванню пароўну сярод усіх зарэгістраваных кандыдатаў. На сустрэчы з ЦВК МНВ БДПЧ/АБСЕ паведамлілі, што дадзенае палажэнне на практыцы не ўжывалася, паколькі ніхто не жадаў бы дзяліць сабраныя для сябе ахвяраванні з іншымі кандыдатамі.

Па меншай меры аднаму з кандыдатаў, які балатуецца па 49 выбарчай акрузе, АВК вынесла папярэджанне за расклейванне ўлёткаў, якія, як ён сам прызнаў,

былі выраблены на яго ўласным друкавана-капіравальным абсталяванні, а адпаведныя выдаткі былі пакрытыя ім асабіста.

Працягваецца расследаванне па справе аб выбуховай прыладзе, спрацаваўшай у Мінску 4 ліпеня; назіральнікі МНВ БДПЧ/АБСЕ звярнулі ўвагу на шэраг выпадкаў, калі да кандыдатаў звярталіся, каб зняць адбіткі пальцаў або ўзяць аналіз ДНК. Міністэрства замежных спраў (МЗС) паведаміла МНВ БДПЧ/АБСЕ, што дадзеная працэдура з'яўляецца стандартнай для шматлікіх апытваемых грамадзян, а згода на правядзенне такіх аналізаў з'яўляецца добраахвотнай.

Падчас сустрэчы з МНВ БДПЧ/АБСЕ Рэспубліканскім каардынацыйным саветам кіраўнікоў палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў, закліканым кансалідаваць большасць прапрэзідэнцкіх сіл, было заяўлена аб сваёй задаволенасці ходам прыгатаванняў да выбараў.

Апазіцыйныя палітычныя партыі пакуль не дачакаліся рэакцыі з Адміністрацыі Прэзідэнта на свой зварот, накіраваны 27 жніўня лідэрамі Аб'яднаных дэмакратычных сіл (АДС); у гэтым лісце яны запатрабавалі правядзення адкрытага дыялогу з уладай па праблемных пытаннях выбарчага працэсу. 31 жніўня Палітсавет АДС выступіў з заявай, дзе гаварылася, што ў склаўшыся акалічнасцях вынікі надыходзячых выбараў не могуць быць прызнаныя адпавядаючымі волевыяўленню народа, і вынес на абмеркаванне пытанне аб спыненні далейшага ўдзелу ў выбарах. Аднак 12 верасня адбылася прэс-канферэнцыя АДС, на якой было абвешчана аб намеры працягнуць удзел у выбарах; партыя БНФ устрымалася ад падтрымкі дадзенага рашэння. АДС таксама заклікалі правесці 28 верасня мірныя акцыі пратэсту супраць фальсіфікацыі вынікаў выбараў. Усе апазіцыйныя партыі і аб'яднанні, з якімі сустрэлася МНВ БДПЧ/АБСЕ, выказалі свой недавер да працэсу датэрміновага галасавання і падліку галасоў.

III. ПАДРЫХТОЎКА І ПРАВЯДЗЕННЕ ВЫБАРАЎ

Прыгатаванні да надыходзячых выбараў працягваюцца, і, па паведамленнях назіральнікаў МНВ БДПЧ/АБСЕ, АВК і УВК выконваюць свае адміністрацыйныя абавязкі з захаваннем тэрмінаў, усталяваных у каляндарным плане.

Падчас штотыднёвых сустрэч з Цэнтравыбаркамам Місіяй БДПЧ/АБСЕ былі атрыманы растлумачэнні па шэрагу пытанняў, якія прама або падрабязна не рэгулююцца законам і метадычнымі рэкамендацыямі ЦВК. Адсутнічаюць выразныя ўказанні адносна колькасці бюлетэняў, якую належыць замовіць акруговым камісіям, што забяспечваюць выраб бюлетэняў для сваіх выбарчых акруг. У ЦВК патлумачылі, што колькасць друкуемых бюлетэняў будзе

заснавана на колькасці выбаршчыкаў, раней зарэгістраваных па дадзенай выбарчай акрузе з запасам не больш за 10 працэнтаў.

Выбарчым кодэксам (а таксама іншымі адпаведнымі актамі заканадаўства, такімі як закон «Аб міліцыі») дакладна не вызначана роля міліцыі падчас выбараў, за выключэннем задачы органаў міліцыі гарантаваць бяспеку на працягу пяці дзён датэрміновага галасавання і ў дзень выбараў. Як паведамлілі ў Цэнтравыбаркаме, супрацоўнікі міліцыі змогуць прысутнічаць усюды, дзе палічаць патрэбным, без неабходнасці звяртацца за адпаведным дазволам у выбарчыя камісіі.

МНВ БДПЧ/АБСЕ таксама падрабязна абмяркоўвала з Цэнтравыбаркамам пытанне аб назіранні за падлікам галасоў. Тым не менш, запэўненняў у тым, што назіральнікам будзе забяспечаны поўны доступ да падліку галасоў, ад Цэнтравыбаркаму яшчэ не паступіла. З рэгіёнаў да МНВ БДПЧ/АБСЕ прыходзяць паведамленні аб выкарыстанні АВК і УВК розных падыходаў; па ўсёй бачнасці, кожная УВК будзе самастойна вырашаць, у якіх межах назіральнікам будзе дазволена весці паўнаўтаснае назіранне за падлікам галасоў.

Што датычыцца прызначэння ўчастковых камісій, Місіяй БДПЧ/АБСЕ было ўсталявана, што ў большасці выпадкаў назірання УВК складаліся з прадстаўнікоў адной і той жа арганізацыі або ўстанова, а кіраўнік або намеснік кіраўніка дадзенай арганізацыі адначасова займаў пасаду старшыні УВК. Гэта можа стварыць адносіны іерархічнай падпарадкаванасці паміж членамі УВК. Таксама ў шматлікіх выпадках да адной і той жа арганізацыі мелі прыналежнасць старшыня УВК, намеснік старшыні і сакратар УВК.

Працэдура датэрміновага галасавання будзе ажыццяўляцца на працягу пяці дзён напярэдадні выбараў, з 23 па 27 верасня. Любы выбаршчык можа прагаласаваць у дадзены перыяд, без якіх-небудзь прававых абмежаванняў альбо неабходных дзеля гэтага падстаў. Законам не патрабуецца запячатвання адтуліны ва урне да заканчэння датэрміновага галасавання, роўна як і вядзення пратакола аб колькасці выбаршчыкаў, якія прагаласавалі ў кожны з дзён, і колькасці выддзеных у кожны з дзён бюлетэняў. У МЗС запэўнілі МНВ БДПЧ/АБСЕ, што назіральнікі змогуць даведацца аб выніковым працэнце выбаршчыкаў, якія прагаласавалі падчас датэрміновага галасавання.

Паводле ВК працэдура датэрміновага галасавання можа праводзіцца нават двума членамі УВК, што здаецца ідучым насуперак іншым пастанаўленням закона, патрабуючым прысутнасці кворуму членаў УВК для прыняцця рашэнняў, звязаных з выбарамі. Выбарчы кодэкс не дае падрабязных указанняў адносна правядзення датэрміновага галасавання, а Метадычнымі рэкамендацыямі ЦВК па працы УВК толькі ўсталявана, што датэрміновае галасаванне павінна праходзіць выключна ў памяшканні УВК.

IV. РЭГІСТРАЦЫЯ ВЫБАРШЧЫКАЎ

На Беларусі спісы выбаршчыкаў складаюцца па кожным выбарчым участку, пры гэтым якога-небудзь цэнтралізаванага або зводнага спісу на любым з узроўняў вышэй асобна ўзятага ўчастка не існуе. Назіранні МНВ БДПЧ/АБСЕ сведчаць аб тым, што ўдакладненне і праверка спісаў выбаршчыкаў участковымі камісіямі працягваюцца.

Выбаршчыкі, не занесеныя ў спісы, могуць дадаткова ўключыцца ў іх нават непасрэдна ў дзень выбараў на падставе сапраўдных дакументаў, якія пасведчаюць асобу і пацвярджаюць сталае або часовае пражыванне выбаршчыка на тэрыторыі дадзенага ўчастка для галасавання.

Па законе выбаршчык можа быць уключаны толькі ў адзін спіс. Разам з тым, адсутнасць цэнтралізаваных дадзеных уліку выбаршчыкаў на агульнанацыянальным або акруговым узроўні азначае *фактычную* немагчымасць крыжаванай праверкі на прадмет выяўлення паўторных імёнаў.

V. СМІ

Папярэднія вынікі маніторынгу СМІ у перыяд з пачатку агітацыйнай кампаніі (28 жніўня) сведчаць аб тым, што асвятленне ў СМІ, як на агульнанацыянальным, так і на мясцовым узроўні, было амаль цалкам сканцэнтравана на працэсуальных аспектах выбарчага працэсу. Большасць СМІ, пераважна дзяржаўнай формы ўласнасці, надалі пільную ўвагу Прэзідэнту, а таксама дзяржаўным органам, у тым ліку ўраду і ЦВК, а не ролі парламента альбо кандыдатам. Асвятленне кандыдатаў практычна адсутнічала або ўяўляла сабою рэпартажы аб іх выключна як аб групе, без згадвання імёнаў пэўных асоб.

Дзяржаўныя СМІ практыкуюць выключна асцярожны і мінімалісцкі падыход да расказу аб выбарах. Як паведамілі МНВ БДПЧ/АБСЕ суразмоўцы, акрамя слабой актыўнасці агітацыйнай кампаніі ўвогуле да такога падыходу маглі падтурхнуць недастатковая выразнасць ВК у частцы асвятлення выбараў у СМІ, а таксама ўспрыманне дзяржаўнымі СМІ сваёй ролі, якая звужаецца толькі да выканання правіл аб прадастаўленні бясплатнага эфірнага часу. Належнага кіравання дадзеным пытаннем няма і з боку Цэнтравыбаркама. Да гэтага часу выбаршчыкі маглі даведацца пра патэнцыйных кандыдатаў і іх праграмы ў сродках масавай інфармацыі толькі дзякуючы вызначанаму бясплатнаму эфірнаму часу.

Дзяржаўныя электронныя СМІ ў цэлым выконвалі свае правыя абавязальніцтва па прадастаўленню супернічаючым кандыдатам бясплатнага эфірнага часу. Тым не менш, у шэрагу выпадкаў належным чынам не выконваўся ўсталяваны расклад выступаў. Напрыклад, на «Радые Сталіца» 4 верасня выступы кандыдатаў, якія балатуюцца па 62 выбарчай акрузе, выйшлі ў

эфір на пятнаццаць хвілін раней. У другім выпадку выступ яшчэ аднаго кандыдата па той жа выбарчай акрузе трансляваўся 11 верасня двойчы запар.

Шэраг суразмоўцаў, у тым ліку кандыдаты, раскрытыкавалі пяціхвілінную працягласць бясплатнага эфірнага часу, які прадастаўляўся кандыдатам, як занадта недоўгачасовую. Некаторыя таксама выказваліся аб тым, што эфір дадзеных зваротаў з 17:30 да 18:30 з'яўляецца занадта раннім, каб ахапіць шырокую аўдыторыю. У выніку гэтага некаторыя кандыдаты адмовіліся ад бясплатнага эфірнага часу ў знак пратэсту. Акрамя таго, расклады з дакладнай інфармацыяй аб даце і часе выступаў кандыдатаў у СМІ не даводзіліся да грамадскасці. Гэта можа перашкодзіць выбаршчыкам зразумець, калі ж менавіта ў іх з'явіцца магчымасць паглядзець звароты адпаведных кандыдатаў. На сустрэчы ў МЗС 11 верасня МНВ БДПЧ/АБСЕ была пайнфармаваная аб тым, што час паказу кожнага з выступіўшых кандыдатаў будзе падвоены і прадастаўлены для паўторнай трансляцыі першапачаткова запісаных агітацыйных ролікаў у больш зручны час (з 19:00 да 20:00), каб ахапіць максімальную колькасць выбаршчыкаў.

Электронныя СМІ сканцэнтравалі сваю ўвагу на дзяржаўных органах, у асноўным паведамляючы падрабязную інфармацыю аб дзеючым Прэзідэнце, ад працоўных пытанняў да афіцыйных мерапрыемстваў. Дзяржаўны канал «БТ» (Першы нацыянальны тэлеканал) адвёў Прэзідэнту 41 працэнт часу ў навінах палітыкі, якія выходзілі ў прайм-тайм, у той час як на ўрад і Цэнтравыбаркам прыйшлося 20 і 19 працэнтаў, адпаведна. Іншы дзяржаўны вясчальнік, «БР» (Першы нацыянальны канал беларускага радыё) прысвяціў органам улады аж да 98 працэнтаў часу ў навінах палітыкі. Ва ўсіх электронных СМІ танальнасць такога асвятлення была выключна станоўчай або нейтральнай.

Пры згадванні ў навінах кандыдатаў, электроннымі СМІ амаль заўсёды замоўчваліся імёны асобных кандыдатаў і іх асабістыя пазіцыі, а інфармацыя насіла агульны характар і падавалася аб кандыдатах як аб групе. Найбольшая ўвага кандыдатам (у якасці адзінай групы) была нададзена каналам «БТ» - 13 працэнтаў. У той жа час, «БТ» быў адзіным каналам, на якім гучала інфармацыя адносна нейтральнага і негатыўнага зместу аб кандыдатах увогуле і відавочна негатыўныя каментары аб апазіцыі.

Газеты прапанавалі чытачам больш рознабаковы падыход, у тым ліку артыкулы аб індыўдуальных кандыдатах. Тым не менш, іх чытацкая аўдыторыя застаецца абмежаванай з прычыны адносна нізкага тыражу.

VI. ЗАЯВЫ І СКАРГІ

ВК (артыкул 49) усталёўвае, што ўсё заявы аб парушэннях патрабаванняў ВК і іншых актаў заканадаўства павінны разглядацца ў трохдзённы тэрмін. Калі факты, якія змяшчаюцца ў заявах, патрабуюць праверкі, тэрмін можа быць

падоўжаны да 10 дзён. Заявы, якія паступілі (у камісіі, іншыя дзяржаўныя органы) у дзень выбараў, павінны разглядацца неадкладна.

Да 13 верасня ў ЦВК паступіла 287 заяваў, 58 з якіх, паводле інфармацыі з ЦВК, адносінаў да падрыхтоўкі і правядзення выбараў не мелі. Цэнтравыбаркамам было вынесена 52 рашэнні па скаргах на АБК, пададзеных у сувязі з адмовай у рэгістрацыі кандыдатам. Увогуле Цэнтравыбаркамам калегіяльна было прынята яшчэ 10 рашэнняў па скаргах іншага зместу. Унесенымі ў кастрычніку 2006 гады папраўкамі круг маючых права абскарджання адмовы ў рэгістрацыі быў звужаны да саміх прэтэндэнтаў; вылучаючыя органы, як палітычныя партыі, больш такім правам не валодаюць.

Склалася ўражанне, што шмат скаргаў разглядаецца Старшынёй альбо членамі ЦВК; артыкул 31 Рэгламенту ЦВК дазваляе гэта ў выпадках «зваротаў грамадзян і арганізацый, не патрабуючых прыняцця рашэнняў Цэнтральнай камісіі». Пры гэтым, Рэгламентам не ўсталявана, у якіх менавіта выпадках патрабуецца рашэнне ЦВК.

МНВ БДПЧ/АБСЕ змагла прысутнічаць на паседжаннях ЦВК, дзе слухаліся 52 скаргі аб адмове ў рэгістрацыі. У 8 выпадках Цэнтравыбаркам вынес рашэнні на карысць кандыдатаў. Тры скаргі не разглядаліся наогул з прычыны заканчэння крайняга тэрміну, прадугледжанага для іх падачы. Як адзначыў Н.І.Лазавік, сакратар Цэнтравыбаркаму, пры вынясенні рашэнняў па скаргах аб адмове ў рэгістрацыі ЦВК імкнулася «кіравацца літарай закона». ЦВК пакінула ў сіле шэраг рашэнняў АБК, прынятых на падставе неістотных недакладнасцяў у дэкларацыях прэтэндэнтаў аб даходах і маёмасці¹. ВК (артыкул 68) надзяляе выбарчыя камісіі правам адмовіць у рэгістрацыі пры паданні ў дэкларацыях аб даходах і маёмасці неадпавядаючых рэчаіснасці звестак. Разам з тым, кодэкс іх да гэтага не абавязвае, роўна як і не рэгламентуе, неадпаведнасць якога маштабу можа служыць дастатковай падставай для адмовы ў рэгістрацыі.

У іншых выпадках Цэнтравыбаркам падтрымаў рашэнні АБК аб адмове ў рэгістрацыі кандыдатам на падставе ўсталяванай колькасці прызнаных недаставернымі подпісаў у здадзеных у падтрымку вылучэння падпісных лістах². На паседжаннях ЦВК, якія прайшлі ў прысутнасці назіральнікаў, стала

¹ Напрыклад, некаторымі прэтэндэнтамі не былі задэклараваныя транспартныя сродкі, прададзеныя імі некалькі гадоў таму, аднак не знятыя з дзяржаўнага ўліку. Іншыя не дэкларавалі акцыі прадпрыемстваў, якія фактычна зачынены, аднак працягваюць заставацца на дзяржаўным уліку з-за неістотных запазычаннасцяў.

² Да прыкладаў можна аднесці подпісы адной сям'і, калі ўсе даты насупраць подпісаў былі выкананыя почыркам аднаго з членаў сям'і, а не прастаўленыя кожным з іх уласнаручна. У іншым выпадку адбывалася прызнанне недаставернымі ўсіх подпісаў у лісце на той падставе, што ў ім былі подпісы выбаршчыкаў, якія пражываюць у розных раёнах адной і той жа выбарчай акругі, што прадугледжана артыкулам 61 ВК.

відавочна, што некаторым прэтэндэнтам не было прадастаўлена копія, а часам і права азнаёміцца са зместам адпаведных дакументаў (праколаў праверкі подпісаў, высноваў экспертаў, г.д.), якімі абгрунтоўвалася адмова ў рэгістрацыі. Акрамя таго, артыкулам 68 прадугледжана, што рашэнні аб адмове ў рэгістрацыі кандыдатам выдаецца не пазней чым на наступны дзень пасля прыняцця рашэння, пры гэтым Старшыня ЦВК прызнала, што ў дзень пасля заканчэння тэрміна рэгістрацыі АВК былі недаступныя, паколькі ў гэты час перадавалі дакументы па рэгістрацыі ў Цэнтравыбаркам у Мінску. Гэтым жа артыкулам прадугледжаны трохдзённы тэрмін для абскарджання такога рашэння.

Дзевятнаццаць рашэнняў ЦВК адносна скарг былі пасля аспрэчання ў Вярхоўным судзе, пры гэтым адзін з заяўнікаў адзваў сваю скаргу да яе слухання, а яшчэ адзін не паспеў падаць скаргу ў неабходны тэрмін. Астатнія семнаццаць спраў, разгледжаных Вярхоўным судом, у асноўным датычыліся адмовы ў рэгістрацыі з прычыны недакладнасцяў, дапушчаных у дэкларацыях аб даходах і маёмасці, а таксама выяўленых праблем з падпіснымі лістамі. Два з такіх рашэнняў Цэнтравыбаркаму Вярхоўны суд адмяніў.

У цэнтральным апарце і абласцях Генеральная пракуратура стварыла спецыяльныя працоўныя групы па барацьбе з парушэннямі законаў, якія звязаны з правядзеннем выбараў. На сустрэчы з МНВ БДПЧ/АБСЕ намеснік Генеральнага пракурора паведаміў, што ў гэтую інстанцыю паступіла 15 скарг, і што яна намерваецца рэагаваць на скаргі аб парушэннях, а не гуляць актыўную ролю ў выбарчым працэсе.

Наглядальны савет па кантролю за захаваннем парадку і правіл правядзення перадвыбарчай агітацыі пры ЦВК у справаздачным перыядзе на паседжанні не склікаўся.

VII. УДЗЕЛ ЖАНЧЫН І НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЦЯЎ

Што датычыцца выбарчых камісій, прадстаўніцтва жанчын у складзе АВК і УВК здаецца шырокім. З 275 кандыдатаў, зарэгістраваных да ўдзелу ў выбарах, 58 - жанчыны (21 працэнт). Жанчыны балатуюцца ва ўсіх абласцях, большасць з іх у горадзе Мінску і Мінскай вобласці. Разам з тым, жанчыны ўдзельнічаюць у перадвыбарчай гонцы толькі ў 49 з 110 выбарчых акруг.

Ніякіх спецыяльных звязаных з выбарамі пытанняў, закранаючых нацыянальныя меншасці, у справаздачным перыядзе заўважана не было.

VIII. МЯСЦОВЫЯ І МІЖНАРОДНЫЯ НАЗІРАЛЬНІКІ

Па інфармацыі, распаўсюджанай ЦВК 12 верасня, на гэты момант Цэнтравыбаркамам акрэдытавана 205 міжнародных назіральнікаў ад 3

арганізацый. Сярод іх 59 назіральнікаў ад БДПЧ/АБСЕ, 145 — ад Садружнасці Незалежных Дзяржаў (СНД), а таксама адзін прадстаўнік ЦВК Азербайджана. Як ужо паведамлялася, БДПЧ/АБСЕ чакае прыбыцця каля 300 кароткатэрміновых назіральнікаў для працы ў дзень выбараў.

Нягледзячы на тое, што і мясцовыя, і міжнародныя назіральнікі маюць права вырабіць копію пратакола УВК аб выніках галасавання, участковыя камісіі ніякім чынам не абавязаны ажыццяўляць завярэнне дакладнасці копіі пратаколу УВК аб выніках галасавання, перапісанай назіральнікам.

ІХ. ІНШАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ БДПЧ/АБСЕ

У справаздачным перыядзе МНВ БДПЧ/АБСЕ працягнула сваю звычайную дзейнасць, штотыдзень праводзячы сустрэчы з Міністэрствам замежных спраў і Цэнтравыбаркамам, а таксама сустракаючыся з іншымі дзяржаўнымі органамі, у тым ліку Міністэрствамі ўнутраных спраў і юстыцыі, Генеральнай пракуратурай і Вярхоўным судом. Працягнуліся яе сустрэчы з членамі партый, кандыдатамі, выбарчымі камісіямі, прадстаўнікамі СМІ, грамадзянскай супольнасці і дыпламатычнымі прадстаўніцтвамі. Размешчаныя па тэрыторыі краіны ДСН працягнулі сустрэчы са сваімі суразмоўцамі, назіранне за падрыхтоўкамі да выбараў і ходам агітацыі ў рэгіёнах. Яны ажыццяўляюць падрыхтоўку да выстаўлення кароткатэрміновых назіральнікаў цягам тыдня напярэдадні дня выбараў. 5 верасня адбыўся другі брыфінг для дыпламатычнай супольнасці і міжнародных арганізацый, акрэдытаваных у Беларусі.

*Дадзены дакумент з'яўляецца неафіцыйным перакладам на беларускую мову.
Варыянт на англійскай мове з'яўляецца адзінай афіцыйнай версіяй дакумента.*
